National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 15.04.1927, page 3

מבעד למסוה

(שעורים בהתכלות)

מעשה בר' רבי סנדר ור' מפי קונטרטו ור' לולב־הא דוד ור' טר־פון מבני ע־שרת השב־טים, שהיו מסובין בבני „ברקס" של־הם בעירנו והיו מספרים ביציאת מצ־רים וחברון וירושלם כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ר' דובצ"ח בעל־הנוף ור' אברהמ"ל רבי־קושטאי וחב־ריהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת ש מ ע בעיר העתיקה...

אמר הזקן (ר' אליעזר הוא נסע ללונדון!): הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שהאמר ב„חדר" שלי יצי־את ירושלים בערב־פסח בלילות, עד שדרשה בן־זומא ובן־עזאי, שנאמר: למען תזכור את שנת 1920 ואת הכ־תובות השחורות על הקירות בעירנו בימי הבחירות וכל ימי חייך — להביא לימות נבי מוסה...

אמר רבי עקיבא: אם אין א נ י לי מי לי ואם לא עכשיו בע"פ אימתי? ור' עזמות אומר את שלו: אם הממ־שלה לא תרצה לא יהיה כלום והא ראיה: עברו הבחירות וכל האיומים של בני־דורנו וחכל ב"ח שריר וקיים ושלום על ישראל. ו ה ה ר שלנו אינו נוהג קרבן־פסח כהר־גריזים של השומ־רונים והתנא־דמסייע לו, בלומר המז־ביר הגדול אינו מחסידי הישיבה של „שערי ירושלם" בעירנו שבה לומדים כידוע, הלכות קרבנות ומעשה בבני־דורנו שרצו פעם לעשות „פנטזיה" לרגלי הר־הכרמל ונחל קישון גרפם...

וכפי שהריחותי מן הצד — ויש לרבכם ב"ה חושיהריח מפותח בענ־ינים כאלה! — נעשו כל ההכנות הד־רושות ל„סדר" של פסח זה בהלכתו ובכל עשו בדיקת חמץ בכל החדרים והסדקים לפני יום־הששי, בדין ע"פ של השתא. ואמרו את ה„ויהי־רצון" עד גמירא. גם הצניעו אפילו את האפיקר מן שלהם בעיר־העתיקה בחצרות בית־אלהינו, ומגדל־דוד נהפך כמעט ל„קמפ" של עשרת־השבטים ונטו את אהליהם מסביב עד יעבר זעם — בק־צור, הכל כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין ולמיהוזש לא מיבעי!

ולא עוד אלא שהביאו את כל ה„ארבעה בנים" שלהם מארבע רוחות הארץ שלנו ולמדו את כל ההגדה בעל־פה עם תרגום של עשרת־השבטים, נוסח אירלנד, ור' יהודי היה נותן סימ־נים לכל „עשר המכות", מחמת שבני עשרת־השבטים מחכים בכל יום ל„ח־תימת עבודה" והכינו את עצמם לתפלת „שפוך חמתך" וגם נגון חדש ל„חר־גדיא" לכבוד יום־טוב. ואולם חכמים אומרים: לא ההגדה היא העיקר אלא ה„קניידליך" כלומר כרורי־הבצק של פסח...

וכאן הבן שואל: מה נשתנה חגו של משה־רבנו השתא מזה של שתי השנים האחרונות ומה כל הטרדם הג־דול הזה?

והתירוץ הוא: מפני „אתה בחר־תנו" לבלדיה!

* * *

ר' יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו בני־דורנו ה„מופתיים" שלנו בצפת ממש כחוסיינים בירושלם? בצפת מהו אומר: מוחמד חסן, ראש־העיריה הנוכחי וידיד היהודים, נבחר בראש ומתנגדו נתגלגל כ כ ד ו ר לאחרונה.

ושמא סבורים אתם, רבותי, שחכ־מתם של היהודים היא שעמדה לו למוחמד חסן לבחירתו — אינכם אלא טועים! רק בכחה של ה ג י מ ט ר־י א של בעל־הלוחות שלי נבחר ידי־דנו זה בצפת, והא ראיה:

מ ו ח מ ד ח ס ן כמנין—ר א ג י ב, וסדנא דארעא הר הוא, וחכל מן חש־מים — מן אללאה!...

* * *

ומחמת שר' יאשיהו ויגבוך בלוך דון שואל לא רק ארבע קושיות אלא ארבע מאות קושיות ואיבעיות חמו־רות על „ביתנו הלאומי" ור' אמרו אינו יודע במחילת־כבודו מה לענות, בחינת „א מ ר ו לאלהים!",— ע"כ אשאל אני רק קושיא אחת מאת ידידי ואהובי ר' משה קזימא לכבוד פסח:

מה נשתנה, ידידי ר' משה? שב־כל השנים ובכל התזכירים והתלגרמים שלך לחבר־הלאומים אתה צועק, שא־סור להכניס יהודים לארצנו מפני שהם „באלשאוויק" ר"ל ואסור לבני־דודנו לבוא בר' אמות שלהם, ועכשיו בשעת הבחירות לבלדיה עשית „יד־אחת" עם ה„באלשאוויקים" האלה והלכת שלובי זרוע ברחובות ירושלם וב„טרומביליים" שלכם עם ה„מופסיה". מאימתי, יא חביבי, נתת להם הכשר והתרת מהם את החרם דרמ"ק שלך?...

ועוד אחת:

שמעתי כי הגשתם ערעור כנגד הבחירות של ראגיב בטענה שלא היתה רשות ליהודים להשתתף בבחירות הגויים, כשם שהם לא השתתפו בבחי־רות שלנו?

איני „אבוקאטו" גדול כבני עדתם ואיני יודע מה יאמרו השופטים ל„ער־עור" המחוכם שלכם, ואולי ירשני־נא מר לשאל בכ"ז שאלה קטנטנה זו: למה לא באתם בערעורים אלה ל פ נ י הב־חירות אלא לאחר המעשה ולאחר שהיתה לכם הסכלה בקלפי? והשנית — לו היה, למשל, להיפך ואתם הייתם חלילה מנצחים בבחירות, כלום הייתם באים אז ומקשקשים בערעורים שאין להם שחר, הא?

ומחמת, שמסופק אני אם תוכל להשיב על שאלותי אלו, אנסה בעצמי להשיב, אבל לא על שאלותי אני אלא על שאלותיכם אתם, שקראתי בעתונכם הנכבד וכלי־מבטאכם „גאמעה אל־ער־ביה":

— ל מ ה ב ח ר ו ה י ה ו' ד י ם ב ר א ג י ב? לא חלילה מפני ה„קונטראטו" שלנו עמו, שהרי יכולנו להשיג מכם „קונטראטו" הרבה יותר טוב אפילו מזה שעשיתם עם ה„באל־שאוויק" ועם כלי אין „חפץ" בו ואף לא מפני הגימטראיות הידועות של בעל־הלוחות שלי, אלא מפני הבדל קטן בפואיזיה ובשירה, אתם שרתם פעם: „יאחוד כלאבנא!" ואנו שרנו אחריכם במקהלה: „אנחנו לראגיב!" ומסתמא יודע הוא את הפסוק בהגדה של פסח: „ברוך שומר הבטחתו ליש־ראל וגומר—ואחרי כן יצאו מרכוש גדול"!...

ועוד קושיא: ל מ ה נ ש א ר ו ר ק ש נ י מ ק ו מ ו ת ל ח ו־ס י נ י ם? מפני ש א נ ו ה ו־צאנו שנים מהרשימה ונתנו נ ם ל כ ם חלק בבלדיה, בקשיש!

* * *

ומכיון שאנו עוסקים בקושיות ובשאלות־ותשובות עם גדולי־הדור משלהם, אשאל שאלה קטנה גם מאת הגדול שבחבורה שלנו, מאת איש־הברזל בכבודו ובעצמו:

שמעתי כי מעלתו הסכים באספת הועד־הלאומי לתתם תחימת ג'ירו על ת ש ע י ם ו ת ש ע ה אחוזים מדברי החבר בן־גוריון כנגד הבחירות לעיריה. מילא, רשאי גם כבודו לחגרר אחרי הדיקטטורה השמאלית שלנו כשם שר' חיים היה רשאי להתחכר אצל ה ח ב ר רמז בגלוי על במת „ציון" בירושלם, וזהי בודאי מצוה שהזמן גרמא, ואולם אותי מעניינת רק שאלה זעירה זו: מתו האחוז ה א־ח ד מדברי בן־גוריון, שכבודו ל א הסכים לתתם עליו? האם זהו שיר־היחוד „אני לראגב!" או השירים של בתוני תל־אביב כנגד הראים, שהועילו ממש כשיר־המעלות שלהם „רד!" כנגד המושל בשעתו?...

ומה לעשות, רבותי, ובעונותינו הרבים „דאר־היום" ה ו א חנותן את ה ט ו ן (מבלי להיות ד"ר) בועד הלאומי וכל אחב"י נגררים אחריו ומחליטים לבחר עפ"י „משמעת לאו־מית", והא ראיה:

יחודי פרסי בא אל הקלפי במגרש הרוסי ביום הראשון לבחירות והגיש לו פקיד־הממשלה הממונה על הקלפי היהודית את הפתקא הרשמית כדי לרד שם בה את שמות המועמדים.

— „לא רוסה!" (לא רוצה)—אמר העג'אמי—תן לי פתקא ארומה של ה ו ע ד־ה ל א ו מ י! אני י ה ו ד י!!

— אבל כאן אין פתקאות אדו־מות!—ענה לו הפקיד.

—„שו"? (מה?) — נזעק היהודי הפרסי — אתה רוסה לעשות עמי „אוואנטאה", שאתה נותן לי פתקא לבנה של החוסיינים, אני רוסה רוקא של הועד־הלאומי!

לשוא נסה הפקיד ושאר חברי הקלפי להסביר לו כי זוהי פתקא של הממשלה ואין לה שייכות אל הפת־קאות הלבנות שבידי החוסיינים, והיא באחת:

—„טאיב!"—הוא אומר לפקיד—ידביקו את הפתקא האדומה של הועד הלאומי אל הפתקא „שלכם" ונזרק את שתיהן יחד?..

ורק לאחר שחביאו לו שני יהו־דים פרסים ודברו עמו ב ל ש ו נ ו של אחשורש במשך חצי שעה הסכים סו"ס לפתקא ה ל ב נ ה הארורה הזו...

ועדין מתאוננים כי אין משמעת לאומית אצלנו!

ומספר לי עד ראיה, שעדותו נאמנה מאד, כי לץ אחד (לי מתלמידי כמובן!) הוסיף שלש אותיות בר"ת בצד אחד המועמדים הגדולים משלהם בקלפי היהודית. נתקל הקורא בהן ולא ידע את פרושן. עמדו חכמי הקלפי שני הדגלים הטשכ' והבריטי זכינו הפעם לראות על שערי המבצר של האגודיסטים שלנו בחזית המרכזית של אינגריה שלנו—את הדגל התכול־הלבן.. וזהי, בנראה, השפעת האחדות של הבחירות בלבדיה! וחושש אני שמא—מי יודע?—נזכה לשמע בקרוב מפי האגודיסטים שלנו גם את שיר „התקוה".. ואומר אני לכם, רבותי, שאלו בא מזריק לעירנו אלא בש־ביל זה—דיינו!

ואלו בקר מזריק את ירושלם ולא העבירו אותו בשררות ראש"צ כמו את וזירי לונדון, דיינו!

ואלו זכה לראות את בלוך ואת ה„פלטין" המפואר בת"א ולא בקר את הנתינים הטשכ"ס־לובקים שלו בבית־אלפא אשר בעמק—דיינו!

ואלו ראה את נתיניו בבית־הספרים הלאומי—אבל, דיינו!...

* * *

והכל שואלים מאתי קושיא חמו־רה זו, שאינה כתובה אפילו בהגדה ושאפילו „חד החנוך" של הטורים (חוברת נפלאה ומהודרה!) שואלת על זה:

— מה ענין אגרונסקי אצל הונולו־לו אשר תחת הרי־חשד שם באוקיינוס השקט, ומה שייך איזה עתונאי במלון־יון לועידה חקלאית ופדגוגית?

והנה — צריך אני לומר לכם ששיך ושייך הוא מאד להונולולו מפני שני הטעמים האלה: ח ק ל א ו ת, מפני שבמלון־יון מניחים הכל כאו־מה... וח נ ו ד, מפני שהוא „מלמד" גדול, כידוע.

והידעתם מה היה בסופה של ה מ ש ל ח ת המסחרית האמריקאית בארצנו, שנכנסה בקולי־קולות ויצאה בחשאי כלעמת שבאה?

שמענו־נא את המעשה!

כשהגיעה המשלחת דנן לתל־אביב נכנסו לישיבה עם באי־כח המס־חר, התעשיה, ההקלאות והישוב העי־רוני שבארצנו כדי לטכס עצה עמם מה לעשות בשביל ארץ־ישראל האומ־ללה?

קם סמילנסקי ואמר כי נכסים ודולרים אין להם שמירה אלא בפרד־סים והמניח פרוטה בעיר כמניח את כספו על קרן־הצבי —ות"א תוכיח!

קם דיזנגוף, חבש את משקפיו והביט קצת לונוך הגליון אשר לפניו ובשטף לשונו ובמספרים המחכימים שלו, הוכיח באותיות ומופתים למש־לחת האמריקאיה, כי אסור להשקיע כספים בפרדסים מחשש של משבר ואם יתקפו לסמילנסקי ימכרו שני שקים תפוחי־זהב בחצי גרוש..

אז יקום ראש־העיריה כד בלוך־בלומנפלד והוכיח כנגד דברי הנואם הקודם כי אסור לסייע להתפתחות ה ע י ר ו נ י ת והעליה הרביעית וכי טובת הישוב והמפלגה, כמובן, דורשת רק—קבוצות..

ולא יכול עוד אילמוז'יק להתאפק וכיד בקיאותו הטובה עליו במסחר דבר על ה ע צ י ם ועל האבנים בבנין העיר והטיל חרם על הקבוצות, שהן הביאו חרבן ומשבר במלון־יון..

כששמעו מכם שולמן וחבריו מארבעה בנים שלנו מה לא לעשות בארצנו, קמו וקנו כרטיסי־נסיעה בא־ניה הראשונה והפכו את היצול שלהם ישר ל—אמריקה. אלא, שבדרך נכיעתו ח ב י ת ה, התעכב ה„פרזידנט" בחיפה והשקיע מכספו—כך אומרים —בשלש מאות אלף דולרים ...כל המסחרי לשם „ביזנס" בטוח הטובת הכלל..

* * *

ומחמת שהיום ערב פסח בעולם ועלי להכין את עצמי ל„מלוכה" שלמה הבאה ב ח ר ס ה לא רק לכם בשעורי זה אלא גם „לסדר" שלי, — הנני מקצר הפעם, ולכבוד יום־טוב אבשר לכם בשורה טובה כי לתיאטרון שלנו נולדו תאומים בזמן האחרון: נתחבר ת א ו מ י עם ד נ י א ל ובחולי־המועד הזה נזכה להצגה כפולה של „מלך הקבצנים" חזיון מענינא דיומא אצל הקבצנים שלנו בזמן הזה. ובהנא מוכר הכרטיסים נעשה למחבר „חוברת תיאטרלית לכבוד הפסח" ולא עוד אלא שירושלם כלה מוכנה לכבוד החג ל ת ע ד ו כ ח א ח ת (ויש־אומרים גם לגן זיאולוגי גדול..), והנני מברך אתכם, תלמ די ותלמידותי היקרים, שתצליחו ב„מלוכתכם" אור־על־פי שהנכם „נתפש ם" קצת בדיומ־קרטיות ובשמאליות ר"ל, ותזכו לארבע כוסות של יין „הכרמל־המזרחי", ומא־חל לכם פסח כשר ולשנה הבאה בירושלם ש ל נ ו.

עזמות